

NATUURLIJK

HOEKSCHE

WAARD

NATUURLIJK

GROENLINKS

Verkiezingsprogramma 2022-2026

GROENLINKS

HOEKSCHE WAARD

Natuurlijk Hoeksche Waard

Natuurlijk GroenLinks

Verkiezingsprogramma 2022-2026

GroenLinks Hoeksche Waard

GroenLinks Hoeksche Waard bedankt de inwoners van de Hoeksche Waard en leden van GroenLinks voor de gesprekken die zij met ons hebben gevoerd. Hun wensen zijn de basis voor dit verkiezingsprogramma.

Voorwoord Vincent & Tania

Beste Hoeksche Waarder,

Trots presenteert GroenLinks Hoeksche Waard het verkiezingsprogramma 2022-2026!

Sinds 2019 bestaat de Hoeksche Waard uit één gemeente. Onze drie raadsleden gingen deze eerste raadsperiode met veel vertrouwen in en grepen de kansen die de herindeling met zich meebracht voor een meer groene en sociale gemeente. Tegelijkertijd vonden wij het belangrijk dat deze niet minder persoonlijk werd dan de vijf voormalige gemeenten, dus ook daar hebben we ons voor ingezet. Nu, drie jaar later, kijken we terug – maar ook vooruit. Niet met één, maar met **twee lijsttrekkers**. De dorpen en buurtschappen in de Hoeksche Waard tonen immers hoe je samen in verscheidenheid het verschil kunt maken.

Voor iedereen was het even wennen in die plots grote gemeente. GroenLinks heeft daarbij het democratisch proces goed in de gaten gehouden. Die werd door de herindeling weleens uit het oog verloren. Gebrek aan betaalbare woningen voor starters en senioren, bouw van villa's in open landschap en bomenkap tonen dat het de gemeenteraad als volksvertegenwoordiger nog te vaak aan regie ontbreekt. Hierdoor hebben inwoners vaak weinig in te brengen. Onze fractie heeft benadrukt dat dit moet veranderen. Moties van GroenLinks hebben in gang gezet dat de gemeenteraad kijkt hoe dit voor wonen in de volgende raadsperiode al beter kan.

Ook andere keuzes van het college kunnen naar ons idee beter. Zo willen we af van de disproportionele investeringen in gebiedsmarketing die ons Nationaal Landschap bij projectontwikkelaars en beleggers in de aanbidding zet. Ook willen we voorkomen dat de Hoeksche Waard, zoals dreigt, door het Rijk als locatie voor grootschalige woningbouw voor de Randstad of voor kerncentrales wordt aangewezen.

De afgelopen periode, met coronamaatregelen en lockdowns, hebben weer eens laten zien hoe belangrijk het is dat we op ons eiland nog ruimte, uitzicht en prachtige natuur hebben. Anders dan in de Randstad loop je hier niet in de file door het groen. Dat willen we graag zo houden.

Onze fractie heeft in de afgelopen raadsperiode bewezen dat zij zowel op hoofdlijnen als detailniveau het college scherp controleert, de juiste vragen stelt en opkomt voor individuele burgers, dieren, klimaat, natuur en milieu. Onze stem is **authentiek**,

relevant – en vooral – **broodnodig**. We komen ook op voor hen die dat niet altijd zelf kunnen, zoals inwoners die te maken krijgen met huiselijk geweld of slachtoffers van de toeslagenaffaire. Maar ook voor dieren, zoals de damherten, reeën of weidevogels. We zetten ons in voor grote uitdagingen, zoals een dorpsgerichte aanpak van de energietransitie. En voor individuele belangen, zoals de overlast die sommigen 's nachts ervaren van de kerkklokken in Mijnsheerenland of voor inwoners van wie het uitzicht plots dreigde te verdwijnen door de komst van grote villa's. Onze fractie laat zien dat zij opkomt voor **de belangen van alle bewoners – mens en dier - van ons eiland**.

De Hoeksche Waard is een groene oase onder de rook van Rotterdam, met een rijke historie en beeldschone natuur. Meer dan 80 duizend mensen voelen zich hier thuis, en weten dat de Hoeksche Waard het waard is om te **koesteren**, te **beschermen** én **vooruit te brengen**.

Beste Hoeksche Waarder, GroenLinks Hoeksche Waard is vóór de Hoeksche Waard. Voor progressieve politiek, voor een groene en energieke Hoeksche Waard, voor een sociale Hoeksche Waard. GroenLinks heeft nog een wereld te winnen, maar al een eiland van verschil gemaakt.

Met nog meer zetels kunnen we ons nog meer inzetten voor onze idealen!

Natuurlijk Hoeksche Waard **Natuurlijk GroenLinks**

Vincent Rietvelt
(Handwritten signature)

Tania Leimans
(Handwritten signature)

Inhoud

GroenLinks in een notendop	7
1. Natuur, klimaat en energie	8
<i>Waar heeft GroenLinks zich al voor ingezet?</i>	9
Natuur, biodiversiteit en landbouw	10
Openbare ruimte en groenbeheer	12
Klimaat, energie en warmte	14
2. Wonen, leefbaarheid en dorpen	16
<i>Waar heeft GroenLinks zich al voor ingezet?</i>	17
Duurzame en betaalbare woningen	18
Bouwen en het landschap	20
Vitale kernen en leefbaarheid	21
Veiligheid	23
3. Zorg en samenleven	25
<i>Waar heeft GroenLinks zich al voor ingezet?</i>	26
Zorg en welzijn	28
Sport	30
Jongeren en jeugdzorg	31
Armoedebeleid, opleiden en werk	33
Samenleven en inclusie	35
4. Mobiliteit, infrastructuur en economie	37
<i>Waar heeft GroenLinks zich al voor ingezet?</i>	38
Mobiliteit en infrastructuur	39
Economie	41
5. Onderwijs en cultuur	43
<i>Waar heeft GroenLinks zich al voor ingezet?</i>	44
Onderwijs	45
Kunst en cultuur	47
6. Politiek, participatie en gemeentelijke organisatie	49
<i>Waar heeft GroenLinks zich al voor ingezet?</i>	50
Authentieke politiek en progressieve samenwerking	51
Dienstverlening	53

Participatie.....	54
Financiën.....	56
Colofon	58

GroenLinks in een notendop

We staan voor

- Het beschermen en versterken van natuur en biodiversiteit op het eiland.
- Het koesteren van de Hoeksche Waard als Nationaal Landschap.
- Een gezonde, schone en groene leefomgeving.
- Meer betaalbare en duurzame woningen, en dit zoveel mogelijk binnen de dorpsgrenzen. Geen grote woningbouwlocaties voor de Randstad.
- Groene, veilige en gezellige dorpen en buurtschappen waar iedereen zich thuis voelt.
- Gelijke kansen voor iedereen.
- Zorg en welzijn dichtbij en op maat.
- Eilandbrede en dorpsgerichte inspraak en participatie van inwoners bij besluitvorming. Regie van inwoners en gemeenteraad bij woningbouw.
- Een regenbooggemeente die haar naam waarmaakt en gelijkwaardigheid op alle mogelijke manieren uitdraagt.
- Authentieke, oprechte en open politiek.

Daarom willen we

- Een wethouder voor natuur, klimaat en energie.
- Een energietransitie waar inwoners in participeren en van profiteren.
- Naast en niet tegenover boeren staan om hun bedrijf toekomstbestendig te maken.
- Jaarlijks minstens 2026 extra bomen planten tot de nieuwe verkiezingen in 2026.
- Geen grote woningbouwlocaties voor de Randstad op ons eiland.
- Regie van inwoners en gemeenteraad bij woningbouw, niet bij projectontwikkelaars.
- Meer betaalbare en duurzame woningen binnen de dorpsgrenzen.
- Een polikliniek voor acute zorg en zorg voor ouderen.
- Om tekorten in de zorg op te lossen: meer passende zorgopleidingen in de Hoeksche Waard en goedkope woningen voor personeel nabij zorginstellingen.
- Een maximumsnelheid van 30 km per uur in de bebouwde kom.
- Gratis lidmaatschap sport en muziek voor kinderen waarvan de ouders een laag inkomen hebben.
- Een kunst- & cultuurhuis met expositieruimte, ateliers, lesruimtes en een podium.
- Projectsubsidies voor initiatieven die gelijkwaardigheid van LHBTQIA'ers stimuleren.
- Meer personeel voor jeugdteams en opvangmogelijkheden in de gemeente bij acute crisissituaties, zoals huiselijk geweld.

Wat willen we nog meer? En waar hebben we ons al voor ingezet? Lees het in dit verkiezingsprogramma!

1. Natuur, klimaat en energie

We staan voor grote uitdagingen op het gebied van natuur, milieu, groenbeheer, klimaat en energie. Het open landschap van de Hoeksche Waard staat onder toenemende druk van bouwprojecten en verdozing. Groen wordt steeds meer grijs, zowel binnen als buiten de dorpen. Wij vinden dat de gemeente natuur en ecosystemen moet waarderen, beschermen en versterken. Inwoners dienen verzekerd te zijn van een schone en groene leefomgeving. We wonen allemaal liever in een groene buurt met schone lucht. Het leven en welzijn van mens en dier profiteert van groene keuzes op allerlei terreinen. Helaas wordt dit nog altijd door de gemeente onderschat. GroenLinks Hoeksche Waard wil daarom een wethouder voor natuur, klimaat en energie. Op deze beleidsterreinen willen we concrete en meetbare doelen. En vooral oog voor wat wél kan door goede en groene investeringen. Het isoleren van een woning vermindert bijvoorbeeld niet alleen het energiegebruik, maar is ook goed voor portemonnee en wooncomfort van bewoners. We begrijpen dat verduurzamen makkelijker is gezegd dan gedaan. Daarom dient de gemeente inwoners, boeren en ondernemers hierbij te ontzorgen en oplossingen te bieden voor financiering van investeringen op maat. De energietransitie in de Hoeksche Waard is in gang gezet, maar kan beter. Dit door meer participatie van inwoners en meedenken vanuit hun (financiële) belangen. Alleen een gemeente die echt naast de burgers staat bij de verduurzaming kan het streven van een klimaatneutrale Hoeksche Waard in 2040 halen en zo ons eiland toekomstbestendig maken.

GroenLinks Hoeksche Waard staat voor...

- ...het beschermen en versterken van natuur en biodiversiteit op het eiland.
- ...het koesteren van de Hoeksche Waard als Nationaal Landschap.
- ...een gezonde, schone en groene leefomgeving.
- ...welzijn van mens en dier.
- ...een energietransitie waar inwoners in participeren en van profiteren.

Waar heeft GroenLinks zich al voor ingezet?

- We hebben ons onvermoeibaar ingezet voor natuur, biodiversiteit en groen in de Hoeksche Waard.
- We stelden kritische vragen over de gas- en oliewinning in de Hoeksche Waard en riepen de gemeente op transparant naar de inwoners te zijn over de gevolgen van bodemdaling voor woningen.
- Samen met D66 kwamen we met een plan om verduurzaming van woningen financieel te stimuleren.
- Samen met BurgerBelangen kwamen we met een plan voor meer bomen en groen in de Hoeksche Waard.
- Wij stelden kritische vragen over het voornemen van de provincie om de damherten in de Hoeksche Waard te doden. Samen met veel fracties is de provincie via een motie opgeroepen niet in beroep te gaan tegen de rechterlijke uitspraak die het doden van de damherten verbodt.
- Ons amendement bij de uitgangspunten van warmtetransitie is aangenomen. Hierdoor zal kennis meer toegankelijk zijn voor inwoners en beter worden ingezet. De communicatie verbetert en er wordt gekeken waar inwoners zelf behoefte aan hebben. Ambtenaren van verschillende beleidsterreinen zullen daarnaast beter samenwerken bij de warmtetransitie.
- We hebben ons ingezet om bestaande huizen betaalbaar gasloos en energiezuinig te maken, ook voor mensen met een smalle beurs.
- Het kritische Rekenkamerrapport over het Duurzaamheidsplan van het college bevestigde onze kritiek daarop: de gemeente haalt zo niet de ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn.
- We hebben ons ingezet voor het behoud van volkstuinen in Heinenoord.
- Dankzij een motie van GroenLinks is er een jaarlijkse duurzaamheidsprijs.
- We hebben gepleit voor een bomenfonds om eigenaren van particuliere monumentale bomen te ondersteunen bij het onderhoud. De motie is uitgesteld op advies van de agendacommissie en hopen we nog voor de verkiezingen te realiseren.
- We hebben ons ingezet voor vaccinatie van de laatste oude iepen in ons polderlandschap om ze te beschermen tegen de iepziekte. De motie is op advies van de agendacommissie uitgesteld tot de bomenlijst op de agenda staat.

Natuur, biodiversiteit en landbouw

GroenLinks Hoeksche Waard wil onze natuur en *al* het leven op het eiland waarderen en beschermen. De natuur, flora, fauna en biodiversiteit staan te vaak onder druk of moeten concurreren met belangen op korte termijn. Onze relatie tot dieren, van de veehouderij tot jacht, moet verbeteren. De gemeente heeft hierbij een voorbeeldfunctie en kan inwoners inspireren. Waken over dierenwelzijn is de verantwoordelijkheid van de gemeente. Ook als dieren, bijvoorbeeld damherten, onder de bevoegdheid van de provincie vallen, moet de gemeente zich inzetten voor hun bescherming. Deze dieren leven immers op ons eiland. Bij bescherming van de natuur wijzen verschillende overheden te vaak naar elkaar. GroenLinks vindt dat overheden samen verantwoordelijkheid moeten nemen. De gemeente dient actief het gesprek aan te gaan met provincie of waterschap als bomen worden gekapt, dieren dreigen te worden afgeschoten of als water wordt vervuild.

De Hoeksche Waard is een Nationaal Landschap. Daarom willen wij dat er binnen dorpsgrenzen wordt gebouwd en dat dorpen worden omringd door een bloeiende natuur met een rijke biodiversiteit. Het kenmerkende agrarische (cultuur)landschap van de Hoeksche Waard willen we versterken. Dit door meer en verschillende soorten bomen langs dijken, ecologisch beheer van kreken en heggen, en wilgen en weggetjes langs en door de polder. Dit naar voorbeeld van de Ooijpolder, waarbij boeren een concurrerende prijs krijgen om het landschap goed en duurzaam te beheren.

Een visie op de natuur kan niet zonder visie op landbouw. Omschakelen naar natuurinclusieve landbouw biedt mooie toekomstbestendige kansen voor boeren en inwoners. Duurzaam geproduceerd voedsel heeft een kleinere impact op onze kwetsbare natuur zodat ook volgende generaties hiervan kunnen genieten. Hierdoor kan het evenwicht met de natuur worden hersteld en het bodemleven gezond worden gehouden. Veel boeren hebben al mooie duurzame maatregelen genomen, bovendien zijn zij de hoeders van ons open landschap. Te vaak zitten zij echter vast in een systeem van overproductie en schaalvergroting. Dit gaat dan ten koste van hun financiële onafhankelijkheid, hun eigen gezondheid, die van omwonenden, dieren en het milieu. GroenLinks Hoeksche Waard vindt dat we heel trots moeten zijn op boeren die nu al gebruik maken van technieken om duurzamer te produceren. En heel trots op biologische boeren die, met vallen en opstaan, hun plek hebben verdiend. De gemeente zou - daar waar kan - duurzame voedselproductie moeten steunen en aanmoedigen. Zo kan zij bijdragen aan de zichtbaarheid van lokale en biologische producten van eigen bodem. Van onze gemeente verwachten we meer dan loze groene slogans en een 'Foodlab' zonder visie. De Hoeksche Waard verdient een gemeente met een duurzame en duidelijke visie. En de boeren verdienen steun bij verduurzaming en een eerlijke prijs voor hun producten.

Wat willen wij gaan doen?

- Er komt één wethouder voor natuur, klimaat en energie.
- Er komt een Programmaplan Natuur: we brengen de bestaande natuur, biodiversiteit en dieren in de Hoeksche Waard goed in kaart. Zo kunnen we deze beter beschermen. We verbinden bestaande natuurgebieden, zorgen voor meer natuur binnen en buiten de dorpen, en vergroten de biodiversiteit en het leefgebied van dieren op ons eiland. Daarin is geen plaats voor plezierjacht.
- We herstellen het agrarisch (cultuur)landschap in een landschapsproject zoals in de Ooijpolder in Gelderland. Daar worden boeren betaald voor het feit dat zij de hoeders van het landschap zijn. Zij en andere landeigenaren ontvangen er een concurrerende prijs voor het duurzaam beheren van het landschap. Zo kan ons eiland nog mooier worden, de boer zich meer gewaardeerd voelen en verloren flora en fauna weer terugkomen.
- De gemeentelijke ecooloog wordt betrokken bij alle relevante beleidsterreinen.
- De gemeente ontwikkelt met andere overheden een plan om de biodiversiteit op land en in het water te versterken.
- Er komt een toekomstplan voor de landbouw in de Hoeksche Waard, waarvoor boeren, inwoners en de gemeente met elkaar in gesprek gaan. Boeren moeten als partners in natuurbeheer en bij de energietransitie (financieel) worden ondersteund. We werken toe naar natuurinclusieve landbouw.
- Naast en niet tegenover boeren staan om hun bedrijf toekomstbestendig te maken.
- Het 'Foodlab' richt zich meer op de natuur. Maar ook meer op kennis, innovatie en educatie over natuurinclusieve landbouw en biologisch boeren. Ons eiland kan daarbij een inspirerend voorbeeld voor velen in Nederland zijn.
- De gemeente stimuleert duurzame voedselproductie en -consumptie en geeft biologische en duurzame boeren de aandacht en waardering die ze verdienen.
- De gemeente geeft meer aandacht aan een plantaardiger dieet en sluit zich bijvoorbeeld aan bij het concept 'Carnivoor? Geef het door!' en de Eet Geen Dierendag.

Openbare ruimte en groenbeheer

Wij staan voor een gezonde leefomgeving voor alle inwoners. We willen dat het weer gezellig, ontspannen en gezond wordt in de dorpskernen. Dat betekent ook ruimte om te fietsen en wandelen in een groene omgeving. Helaas neemt het verkeer toe, zware vrachtwagens denderen door dorpskernen en er komt minder groen. Door hoge gasprijzen, en weinig betaalbare alternatieven om bestaande woningen duurzaam te verwarmen, neemt de houtstook in woonwijken toe en de luchtkwaliteit verder af. Maar hoe willen we dat oplossen?

Wij willen dat zwaar vrachtverkeer, waar mogelijk, niet meer welkom is in oude dorpskernen en op kwetsbare dijken. In dorpen wordt - uitzonderingen daargelaten - 30 gereden. Isolatie en duurzame alternatieven voor gas willen we financieel stimuleren, zodat houtstook minder of helemaal niet meer nodig is. Houtstookoverlast laten wij liever in rook opgaan. Dit door goede voorlichting en motiverende mogelijkheden. En door in lijn met het stookalert van het RIVM houtstook te verbieden bij mistig of windstil weer. De gemeente treedt actief op als bemiddelaar bij overlast of ruzies over houtstook in wijken. En onderzoekt welke maatregelen houtstook en -overlast kunnen verminderen, zoals subsidie voor het dichtmaken van de open haard.

GroenLinks Hoeksche Waard wil niet alleen dat schone lucht, maar ook het groen weer terugkomt in onze dorpen. Bij nieuwe projecten dient groen het uitgangspunt te zijn. Bestaande openbare ruimte vergroenen we diervriendelijk: meer bomen, struiken en planten. Bomen zorgen voor schone lucht en minder CO₂, dus investeren we daarin. Bomenkap leggen we aan banden. Bomenwerkgroep Fraxinus Excelsior constateert sinds 2015 dat vele waardevolle en monumentale bomen – ook van particulieren – zijn verdwenen. Dit door minder zorgvuldig bomenbeheer van de gemeente. Er moet daarom echt een goed bomenbeleid komen. De gemeente dient allereerst bij te houden hoeveel bomen op ons eiland worden gekapt, iets wat nu niet wordt geregistreerd. En daarbij duidelijke afspraken met andere overheden te maken, zoals provincie en waterschap, om te kappen met het onnodig kappen op ons eiland. We moeten niet alleen een groene gemeente op papier zijn. Mooi dat de gemeente werd toegelaten tot het Deltaplan biodiversiteit, maar op diezelfde dag werden er ondanks protest van GroenLinks 1000 bomen gekapt in de Hogezaandse Polder bij Numansdorp.

Wat willen wij gaan doen?

- We stimuleren verhuurders en woningeigenaren om tuinen minimaal te verharderen en maximaal te vergroenen: door afspraken met verhuurders en richtlijnen bij nieuwbouw. We onderzoeken of een extra bijdrage voor rioolheffing nodig is bij versteende tuinen, maar motiveren het vergroenen van tuinen liever.

- Net als veel andere gemeente wordt de Hoeksche Waard lid van Stichting Steenbreek, die acties met bewoners en bedrijven opzet om de omgeving te vergroenen.
- De Hoeksche Waard ontwikkelt een ambitieus bomenplan. Bomenkap wordt bijgehouden en de kapvergunningen worden weer ingesteld. Bij noodzakelijke kap planten we drie bomen terug. Er komt een bomenfonds voor onderhoud van beeldbepalende bomen van particulieren. Ieder kind heeft jaarlijks een activiteit in het kader van boomfeestdag. De laatste oude iepen worden gevaccineerd tegen de iepziekte.
- Actieplan voor het vergroenen en het terugbrengen van verdwenen inheemse bomen. Tot de gemeentelijke verkiezingen van 2026 planten we 2026 bomen.
- De openbare ruimte wordt vergroend: meer groene parkeerplekken (grastegels), meer bloemen, struiken en grasvelden. Zelfbeheer van de openbare ruimte maken we (financieel) makkelijker als dit ten goede komt aan de natuur.
- Bij het beheer van gemeentelijk groen staan biodiversiteit en bescherming van dieren en planten voorop.
- In de Hoeksche Waard wordt houtstookoverlast effectief opgelost door stimulerende maatregelen.
- We zorgen samen met inwoners voor meer groene recreatie en groene kinderspeelplaatsen.

Klimaat, energie en warmte

Er wordt vaak gezegd dat we leven in een kanteltijd. Voor GroenLinks Hoeksche Waard is de klimaatcrisis een van de grootste uitdagingen van onze tijd, maar ook een van de grootste kansen om ons eiland duurzaam in te richten. Wij willen dat de gemeente haar papieren belofte waarmaakt dat de Hoeksche Waard in 2040 energieneutraal is. Als het gaat om energietransitie (elektriciteit en warmte) en klimaatadaptatie is de tijd van stappen zetten in de marge voorbij. Toch zijn de energiedoelen al grotendeels te halen door de bestaande windturbines samen met projecten voor zon op dak. Dit zonder biomassa centrales en kernenergie. Mocht het kabinet besluiten om kerncentrales in de Hoeksche Waard neer te zetten, zoals in het verleden het plan was, dan zullen wij ons ook nu hiertegen verzetten.

De energietransitie moet inwoners vooral iets opleveren. Dit kan bijvoorbeeld door geld terug te laten vloeien naar omwonenden van windturbines, maar ook door te investeren in groene banen van de toekomst. Lokaal eigendom (van bijvoorbeeld windturbines) en individueel maatwerk (bijvoorbeeld bij de warmtetransitie) zijn voor ons speerpunten. Voor elk dorp willen wij een apart transitieplan. Participatie en inspraak vinden wij daarbij heel belangrijk: wensen en zorgen van inwoners moeten serieus worden genomen.

Door zuiniger met energie om te gaan, kan iedereen al op eigen wijze een steentje bijdragen. Bij klimaatadaptatie kunnen we grotere stappen zetten door vergroening van de openbare ruimte en de tuinen.

Wat willen wij gaan doen?

- Bestaande plannen voor klimaatadaptatie versneld uitvoeren. Klimaatadaptatie wordt een extra drijfveer bij het vergroenen van de openbare ruimte, met extra aandacht voor hittestressgevoelige locaties.
- Eilandbrede én dorpsgerichte inspraak, persoonlijke begeleiding en financiële compensatie voor inwoners bij de Regionale Energie Transitie (RES) en bij uitvoering van het Programmaplan Duurzaamheid.
- We ontwikkelen transitieplannen op maat per dorp en houden daarbij energie-innovaties in de gaten.
- Lokaal eigendom en individueel maatwerk zijn speerpunten in de energietransitie.
- Energietransitie bereiken zonder biomassa centrales en kernenergie.
Tegenhouden dat de Hoeksche Waard, zoals in het verleden, door het Rijk wordt aangewezen als locatie voor kerncentrales. Want het had het weinig gescheeld of er hadden kerncentrales in Numansdorp, 's-Gravendeel en op Tiengemeten gestaan.
- Nooit datacentra op ons eiland toestaan.

- Nieuwe windturbines en grootschalige zonneweides op waardevolle landbouwgrond of in de natuur zijn op dit moment niet te prefereren. Opwek van energie via zon op dak, bij taluds, of op een andere nieuwe, innovatieve manier als hiervoor draagvlak is.
- De gemeente een voorbeeld laten zijn bij het verduurzamen, van bijvoorbeeld gemeentelijke gebouwen. Hierbij kunnen ervaring worden opgedaan met innovatieve technieken en investeringen, zodat de gemeente weet waarover zij spreekt als ze de bewoners voorlicht.
- Voor wie de energietransitie zwaarder te dragen is, dient financiële ondersteuning te zijn.
- De gemeente moet transparant zijn over de gas- en oliewinning in de Hoeksche Waard en de gevolgen van bodemdaling voor woningen.

2. Wonen, leefbaarheid en dorpen

GroenLinks is er voor wie horizon wil blijven zien. In de Hoeksche Waard heb je weids polderlandschap zoals je elders vaak alleen nog op schilderijen in musea ziet. Weilanden en akkers tot aan de horizon. Hoge Hollandse hemels. In de verte een oude molen. En schitterende natuurgebieden. Niet voor niets is de Hoeksche Waard een Nationaal Landschap. Iedereen erkent dit. Zelfs het Instituut voor de Bouw dat het Rijk adviseert de Hoeksche Waard als grootschalige bouwlocatie voor Rotterdam-Zuid aan te wijzen en hier tienduizenden woningen in de weilanden van de noordrand te bouwen. Alleen onze eigen gemeente wil ons eiland geen Nationaal Landschap meer noemen. Het heeft namelijk geen beschermde status meer en daarom voor de gemeente geen belang. In de afgelopen raadsperiode leek ons eiland het predicaat 'Nationaal Park NLDelta' te krijgen. Dat plan is voorlopig van tafel: te veel partijen vrezen dat dit gevolgen voor 'de ontwikkeling van ons eiland' kan hebben. Daarentegen is er meer dan 1,1 miljoen uitgetrokken om de Hoeksche Waard als prachtig wooneiland te promoten bij onder meer investeerders, projectontwikkelaars en woningzoekenden in de Randstad. 'Natuurlijk Hoeksche Waard' noemen ze deze campagne. Tegelijkertijd zoekt het Rijk naar ruimte voor kerncentrales. In het verleden had ze die al op ons eiland bedacht. GroenLinks ziet liever dat ons eiland zo natuurlijk mogelijk blijft en wordt. Zonder kerncentrales en datacentra. Met duurzame en betaalbare woningen voor de behoefte van onze inwoners. Zodat we hier nog de horizon kunnen blijven zien en we geen buitenwijk en bedrijfsterrein van de Randstad worden. 'Natuurlijk Hoeksche Waard'? Natuurlijk GroenLinks!

GroenLinks Hoeksche Waard staat voor...

- ... regie van inwoners en gemeenteraad bij woningbouw, niet bij projectontwikkelaars.
- ... betaalbare en duurzame woningen binnen de dorpsgrenzen.
- ... zo min mogelijk bouwen in ons open polderlandschap
- ... zeggenschap van bewoners over hun eigen buurt.
- ... groene, veilige en gezellige dorpen en buurtschappen waar iedereen zich thuis voelt.
- ... beschermde dorpsgezichten en winkels met lokale producten.

Waar heeft GroenLinks zich al voor ingezet?

- Nu bepaalt het college het woningbouwprogramma en geeft daarbij vrij baan aan projectontwikkelaars, waarbij de raad – anders dan in andere gemeenten – behoorlijk buitenspel staat. Zowel in de raad als in de media heeft GroenLinks hier aandacht voor gevraagd. We kwamen met twee moties om meer regie aan de raad te geven.
- Door ons initiatief komt er een vanuit de raad georganiseerde bijeenkomst over wonen om te kijken hoe we als volksvertegenwoordiging meer regie kunnen krijgen.
- Dankzij GroenLinks is er meer aandacht voor duurzaam bouwen, betaalbaarder verduurzamen van woningen en een groene leefomgeving.
- Als enige in de gemeenteraad stemden wij niet in met de begroting van 2020, onder meer omdat hierin stond dat de gemeente wil bijdragen aan de verstedelijkingsopgave van de Randstad.
- Dankzij een motie van GroenLinks kwam er onderzoek naar opvang en huisvesting bij huiselijk geweld in de Hoeksche Waard.
- Tot eind 2020 was er volgens het college nauwelijks behoefte aan meer nieuwe sociale huurwoningen. GroenLinks deed eigen onderzoek waaruit bleek dat er wel degelijk een tekort aan sociale huurwoningen is en deelde dit met het college. Het gewenste aandeel te bouwen woningen in de prijscategorie voor koop tot 200.000 euro en huur tot zo'n 750 euro is vervolgens naar boven bijgesteld: 30 procent. Gewenst, want hiervoor dient de wethouder met projectontwikkelaars te onderhandelen. De markt is vooral bepalend, GroenLinks vindt dat dit anders moet.

Duurzame en betaalbare woningen

Een stem op GroenLinks Hoeksche Waard is een stem voor meer betaalbare en duurzame woningen voor de behoefte van onze inwoners. Onze fractie wil af van het huidige woonbeleid waar de markt regeert en niet de gemeente. Bij 90 procent van onze woningbouw staan projectontwikkelaars aan het roer. Zij laten de wethouder weten waar en wat ze willen bouwen. En dat zijn vaak villa's in het open polderlandschap. Oftewel: onbetaalbaar voor velen, met het uitzicht als alleenrecht. Onbetaalbaar voor jongeren en starters. Onbetaalbaar voor hen die we hier juist zo hard nodig hebben: zoals mensen in de zorg en leerkrachten.

Jongeren zijn nu een sluitpost. GroenLinks vindt dat je niet tot je dertigste bij je ouder(s) of verzorgers hoeft te blijven wonen in de Hoeksche Waard. En onze gemeente dient proactief woonvormen te stimuleren waar ouderen zich veilig en thuis voelen. Zoals hofjes waar mensen naar elkaar omkijken en waar zorg is voor hen die dat nodig hebben.

Als het aan GroenLinks ligt is nieuwbouw daarbij natuurinclusief en toekomstbestendig: geen natuurafbraak, maar natuurherstel. De gemeente maakt het verduurzamen van huidige woningen eenvoudiger, aantrekkelijker en financieel haalbaar voor iedereen. De kernen biodiverser groener, met bescherming van onze karakteristieke dorpsgezichten.

Wat willen wij gaan doen?

- Hoe meer zetels, hoe meer kans dat GroenLinks een wethouder Wonen levert. Een wethouder die duurzaam voor de behoefte van de inwoners laat bouwen, niet grootschalig voor de behoefte van de Randstad.
- Een onafhankelijk onderzoek naar de woonbehoefte van de inwoners in de Hoeksche Waard. Niet zoals eerder door een bureau dat ook voor projectontwikkelaars werkt.
- Meer woningen voor jongeren, starters en senioren realiseren.
- Opkoopbescherming van huizen in de Hoeksche Waard door vastgoedbeleggers, zoals deze in verschillende andere gemeenten vanaf 1 januari 2022 wel geldt.
- Alle nieuwbouw is duurzaam, natuurinclusief, gasloos en minimaal nul-op-de-meter. Natuurinclusief bouwen betekent: natuurherstel en geen natuurafbraak.
- Gebouwen niet lang leeg laten staan, maar samen met eigenaren kijken of hier (tijdelijke) woningen, voor bijvoorbeeld jongeren, kunnen komen. Zoals in kantoren en bijvoorbeeld de units voor tijdelijke opvang in 's-Gravendeel nadat deze niet meer voor asielzoekers worden gebruikt. Hoe in het voormalig gemeentehuis in Numansdorp nu o.a. woningen voor jongeren komen is een mooi voorbeeld.
- Herontwikkeling van ongebruikt industrieterrein voor wonen, met meer groen, waar de hele buurt van opknapt.

- Een groter aandeel van meer betaalbare en duurzame woningen. Dit in de vorm van sociale huur, koopwoningen voor starters, huizen en hofjes voor senioren, en creatieve oplossingen, zoals: tiny houses en microwonen.
- Meer financiële steun van de gemeente bij het verduurzamen van woningen en advies op maat. Via het Energieloket niet alleen een gratis telefonisch gesprek, maar ook een deskundige die bij je thuis komt en meedenkt. Lokale isolatieteams die maatwerk bieden en die slimmer vraag en aanbod bundelen.
- Meer tijdelijke woningen voor crisissituaties. In de vorm van flexwoningen om dakloosheid van inwoners te voorkomen. En omdat hier vanuit de hulpverlening behoefte aan is: enkele direct beschikbare huizen met begeleiding bij huiselijk geweld om te voorkomen dat de situatie door gebrek aan opvang of woonruimte escaleert.
- Groene legeskorting: hoe groener je (ver)bouwt, hoe lager de kosten voor vergunningen bij de gemeente.
- Vergunningsaanvragen voor mantelzorgwoningen, het splitsen en het aanpassen van woningen vereenvoudigen.
- In Nederland hebben zo'n twee miljoen mensen een beperking en Nederland heeft het VN-verdrag Handicap ondertekend, daarom zorgen we dat mensen met een beperking prettig in de Hoeksche Waard kunnen blijven wonen en passende huisvesting krijgen.

Bouwen en het landschap

Pas als bouwplannen zo goed als in beton zijn gegoten komt de gemeenteraad in beeld en die heeft dan weinig ruimte om invloed uit te oefenen. Wij vinden dat de inwoners weer de regie over hun eiland terug dienen te krijgen. Onze fractie zet zich daarom in tegen de uitverkoop van ons Nationaal Landschap en vóór betaalbare, duurzame woningen die in samenspraak met inwoners en gemeenteraad worden ontwikkeld en gebouwd.

VVD en CDA landelijk willen dat bouwlocaties voortaan door het Rijk worden aangewezen. Het Economisch Instituut voor de Bouw adviseert het kabinet om de Hoeksche Waard aan te wijzen als grootschalige bouwlocatie om de woningcrisis in Rotterdam op te lossen. Het lijkt dit adviesorgaan van het Rijk een goed idee als er tienduizenden huizen op goede landbouwgrond en in het groen komen. Media noemden ons eiland daarop al Rotterdam-Zuid. GroenLinks Hoeksche Waard was de enige fractie die duidelijk stelling tegen dit advies nam. Tot in de landelijke media was er aandacht voor ons protest. Met meer zetels kunnen we ons eiland beter tegen het volbouwen van ons prachtige Nationale Landschap beschermen.

Wat willen wij gaan doen?

- Inwoners en de gemeenteraad krijgen weer invloed op de woningbouw. Afgelopen raadsperiode gaf de gemeenteraad hierin haar rol als volksvertegenwoordiger uit handen. Ondanks aandringen en moties van GroenLinks kwam er geen actuele Woonvisie, besloot de raad niet waar en voor wie er wordt gebouwd en wordt deze niet bij bouwinitiatieven betrokken. Samen met de inwoners en belangenorganisaties willen wij dat de regie weer terugkomt waar deze hoort.
- Zo veel mogelijk bouwen binnen de bebouwde kom zelf en zo min mogelijk ten koste van de natuur en het open polderlandschap.
- Geen grote woningbouwlocaties voor de Randstad op ons eiland.
- Geen verdozing van ons landschap, geen datacentra en geen kerncentrales in de Hoeksche Waard.
- Wanneer Nationaal Park NLDelta weer op tafel komt willen wij de kenmerkende waarden van ons Nationaal Landschap hierin terugzien.
- Vreemd genoeg kent onze gemeente geen beschermde dorpsgezichten. GroenLinks wil daar verandering in brengen. Onze karakteristieke dorpskernen en dijklinten dienen bewaard te worden voor de toekomst. Daarin (ver)bouwen dient de authentieke uitstraling van ons cultureel erfgoed te versterken en niet te verrommelen.

Vitale kernen en leefbaarheid

Door de herindeling is de gemeente voor sommige inwoners op afstand komen te staan. De dorpen en buurtschappen hebben hun eigen karakter, dat dreigt echter verloren te gaan en hiermee ook de onderlinge saamhorigheid. Te veel mensen zien hun omgeving veranderen, maar voelen geen ruimte om hierover mee te praten en mee te besluiten. GroenLinks wil dat inwoners meer te zeggen krijgen over de plek waar ze leven, wonen, werken en ontspannen. Wij willen dat jong en oud mee kan praten en mee kan denken over de beslissingen die hen raken. Bij kinderen en jongeren gaat dat bijvoorbeeld om speeltoestellen of ontmoetingsplaatsen. We willen dat de gemeente de burgers niet alleen (aan)hoort maar ook echt naar hen luistert. Daarom zet GroenLinks in op bestuur dat dichtbij de dorpen en buurtschappen staat. In hoofdstuk 6 over participatie staan meer plannen die wij hiervoor hebben.

Ook in de Hoeksche Waard ziet de gemeente de zogenoemde 'vergrijzing' als een soort bedreiging. GroenLinks ziet juist dat veel ouderen nog erg actief zijn in en voor de samenleving, bijvoorbeeld in het verenigingsleven en ander vrijwilligerswerk. Nieuwe inwoners en jongeren hebben soms minder verbinding met hun woonplaats dan de ouderen die er al langer wonen en voor wie ieder gebouw een eigen verhaal heeft. Door jong en oud samen te brengen zodat de verhalen over het dorp of buurtschap worden overgedragen en er wederzijds begrip ontstaat kan de leefbaarheid en saamhorigheid versterken. Daarom pleit GroenLinks ervoor dat de gemeente dit stimuleert en faciliteert in alle kernen.

We zetten ons in voor basisvoorzieningen in alle kernen. In samenspraak met inwoners worden voorzieningen gerealiseerd, zoals dorpsstuinen en pleintjes. Oude panden, historische straten en monumentale bomen zorgen daarnaast voor het specifieke karakter van de dorpen en buurtschappen in de Hoeksche Waard. GroenLinks wil daarom beschermde dorpsgezichten aan laten wijzen. Dit om te voorkomen dat een dorpskernen als Strijen, het oudste op ons eiland, verrommelen en hun kenmerkende gezicht kwijtraken omdat er eenvormige nieuwbouw tussen wordt gezet. Juist de karakteristieke historische kernen bieden mogelijkheid aan kleine ondernemers en winkeliers om op een aantrekkelijke manier iets te beginnen. Ook die bepalen mede de sfeer en leefbaarheid. GroenLinks wil dat de gemeente hierbij een aantrekkelijk vestigingsklimaat creëert voor aanbieders van duurzame (lokale) producten en ambachten.

Wat willen wij gaan doen?

- Een actieve stimulans vanuit de gemeente om jongeren in contact te brengen met de ouderen in hun dorp of buurtschap zodat de historie ervan wordt overgedragen en er wederzijds begrip ontstaat.
- Beschermd dorpsgezichten en meer aandacht voor het behoud van cultureel erfgoed.
- Basisvoorzieningen in alle kernen: een huisartsenpraktijk, buurtwinkels, openbaar groen en voldoende ontmoetingsplaatsen.
- Uitdagende en aantrekkelijke voorzieningen voor zowel kinderen als jongeren. Speeltuinen, sportveldjes en ruimte voor jongeren om samen te komen zonder overlast.
- Samen met inwoners wensen in de openbare ruimte realiseren om samen te komen, zoals pleintjes en dorpstuinen.
- Alle openbare ruimten toegankelijk maken en houden voor rolstoelgebruikers, en mensen met een hulphond en/of blindegeleidestok.
- Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor aanbieders van duurzame (lokale) producten en ambachten in de kernen.
- Voldoende openbare toiletten zodat toeristen, wandelaars en fietsers er altijd terecht kunnen.

Veiligheid

De Hoeksche Waard is een veilige gemeente. Dit moeten we zo houden. Tegelijkertijd kan het op bepaalde gebieden echt beter. We moeten goed luisteren naar inwoners die zich onveilig voelen en samen met handhavers naar oplossingen zoeken.

Zo kan geweld ook verborgen blijven achter de voordeur. Voor het voorkomen van en hulp bij huiselijk geweld, ouderenmishandeling en kindermishandeling dienen we ons onvoorwaardelijk in te zetten. In 2020 waren er maar liefst 448 meldingen in de Hoeksche Waard bij Veilig Thuis, waarvan het 389 keer kindermishandeling betrof. GroenLinks vindt dat iedereen zich thuis veilig dient te voelen. Onze fractie deed onderzoek, sprak hulpverleningsinstanties en ontdekte dat de hulp hier complex is georganiseerd en dat samenwerking beter kan. Ook zijn er te weinig medewerkers bij de jeugdteams en ontbreekt het in de gemeente aan goede opvangplekken om escalatie binnen gezinnen te voorkomen. GroenLinks heeft deze raadsperiode verschillende keren aandacht gevraagd voor de verantwoordelijkheid van de gemeente bij preventie en hulpverlening bij huiselijk geweld, oplossingen aangedragen en zal dit blijven doen.

In de Hoeksche Waard wordt op sommige plekken in verhouding veel overlast door jongeren ervaren. Hier kan de gemeente in samenspraak met de jongeren nog sneller en beter oplossingen voor bieden. Voorkomen is hierbij beter. In hoofdstuk 3 staan onze ideeën hiervoor.

Iedereen dient zich ook buiten veilig te voelen. GroenLinks wil daarom meer wijkagenten. En handhavers dienen effectief te worden ingezet, bijvoorbeeld tijdens de jaarwisseling om vuurwerkoverlast en vernielingen te voorkomen. Oud & Nieuw moet een feest voor alle inwoners zijn.

Veel veiligheidsbeleid komt tot stand in samenwerking met de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid. Wij vinden dat hierbij meer aandacht moet zijn voor een vorm van veiligheid die de volksgezondheid betreft: die van het gevaar van besmettelijke ziektes die van dier op mens worden overgedragen (zoönosen). De coronapandemie heeft getoond hoeveel impact een zoönose als corona heeft. Maar ook de Q-koorts had – en heeft nog steeds – voor veel mensen ingrijpende gevolgen. Nu steekt de vogelgriep weer de kop op en wordt gevreesd dat deze ook op mensen overslaat. GroenLinks vindt daarom dat er voortdurend aandacht moet zijn voor het voorkomen van zoönosen. Zoals het gevaar van de volksgezondheid bij intensieve veehouderij. In de Hoeksche Waard vinden we deze nog niet zo grootschalig als in naburige regio's, zoals Noord-Brabant. Dat willen wij graag zo houden.

Wat willen wij gaan doen?

- Meer wijkagenten. Dit zodat deze beter kennen en in de dorpen gekend worden.
- In buurten waar onveiligheid wordt ervaren serieus naar inwoners luisteren en samen naar oplossingen zoeken.
- Wie bedrijfsruimte in de Hoeksche Waard koopt moet kunnen aantonen dat dit niet gebeurt met zwart geld of voor criminele activiteiten. Hierbij worden Bibob-onderzoeken uitgebreid.
- Preventie en hulpverlening bij huiselijk geweld en kindermishandeling topprioriteit maken. De nu complexe organisatie van hulp, met instanties buiten de Hoeksche Waard, vereenvoudigen en toegankelijker maken. Meer personeel voor jeugdteams en opvangmogelijkheden in de gemeente bij acute crisissituaties, zoals huiselijk geweld.
- Ook volgende jaren meedoen aan de bewustzijns campagne 'Orange the World'.
- De volksgezondheid beschermen door intensieve veehouderij in megastallen niet toe te staan om zoonosen te voorkomen.
- Vuurwerk is niet goed voor het milieu, dieren, en de gezondheid. Er komen in ieder geval vuurwerkvrije zones in dorpen waarbij goed wordt gehandhaafd.
- Gemeentelijke voorlichting om oplichting te voorkomen, zoals oplichting door 24-uurs bedrijven die hulp aanbieden bij rioolverstopping.
- Als gemeente actief inzetten op het digitaal weerbaar maken van ouderen om oplichting te voorkomen. En bij oplichting actief opsporen van daders.

3. Zorg en samenleven

Een inclusieve gemeente ben je niet zomaar, daar moeten we ons voor blijven inzetten. In een inclusieve gemeente hoort iedereen erbij en doet iedereen mee. Er waren al mooie initiatieven. Denk aan Thuis in de Kern, met gastvrije huiskamers van en voor de buurt. En het programma *It takes a village to raise a child* waarbij wordt samengewerkt om onze kinderen in de Hoeksche Waard veilig, gezond en met plezier op te laten groeien. We zijn er echter nog lang niet. Ook in de Hoeksche Waard leven gezinnen die rond moeten komen van een te laag inkomen. Ook in de Hoeksche Waard is gezond leven of veilig opgroeien niet voor ieder kind vanzelfsprekend is. GroenLinks wil dat iedereen gelijke kansen heeft. GroenLinks wil dat er dichtbij het kind en het gezin gezien en gesignaleerd wordt waar behoefte aan is. School, opvang, vereniging of club, maar ook familie en buren; ze dienen hun verantwoordelijkheid te kennen en te durven nemen. In de Hoeksche Waard zullen steeds meer ouderen zijn en minder zorgprofessionals en mantelzorgers. Voor ouderen die zelfstandig willen blijven wonen dient er een passend woningaanbod te zijn, zodat ze langer onafhankelijker kunnen zijn. GroenLinks wil dat de gemeente meer inzet op een samenleving waarin we omzien naar elkaar.

GroenLinks Hoeksche Waard staat voor...

- ...gelijke kansen voor iedereen.
- ...ruimte en activiteiten voor jongeren.
- ...een inclusieve samenleving waarin iedereen meetelt.
- ...positieve gezondheid voor meer kwaliteit van leven.
- ...samenwerking tussen zorgorganisaties.
- ...zorg en welzijn dichtbij en op maat.
- ...betaalbaar breed aanbod van sport en spel.

Waar heeft GroenLinks zich al voor ingezet?

- Dankzij initiatief van GroenLinks is de Hoeksche Waard een regenbooggemeente. We zorgen ervoor dat dit niet alleen op papier zijn, maar dat we dit uitdragen en daadwerkelijk een gemeente worden waarin iedereen zich thuis voelt en gerespecteerd.
- Op ons initiatief is door het college een plan van aanpak gemaakt waarmee nu in veel huisartsenpraktijken met het jeugdteam wordt samengewerkt. Zo staat hulp dichtbij en zijn minder verwijzingen naar verre (dure) specialistische hulp nodig.
- GroenLinks heeft zich in afgelopen jaren van grote financiële tekorten voor jeugdhulp ingezet voor kwaliteit en keuzevrijheid van de hulp. Goede en duurzame hulp is op den duur bovendien goedkoper.
- We hebben tijdens de lockdowns aandacht gevraagd voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Zelf gingen we in gesprek met diverse hulpverleningsinstanties en ervaringsdeskundigen en gaven de wethouder aanbevelingen hoe de gemeente hulp toegankelijker kan maken. Onze motie voor onderzoek naar opvang bij huiselijk geweld werd breed aangenomen en de gemeente deed mee aan de internationale campagne 'Orange the World' tegen geweld tegen vrouwen.
- GroenLinks heeft zich ingezet voor aanbod van voor- en vroegschoolse educatie in de buurt.
- GroenLinks heeft telkens gepleit voor gelijke onderwijskansen voor kinderen in de Hoeksche Waard en dat waar mogelijk regelingen worden uitgebreid of extra lessen en begeleiding geboden kunnen worden op school.
- Dankzij GroenLinks is er voor de Mantelzorgagenda extra budget begroot voor nieuw te ontwikkelen activiteiten.
- Mede dankzij GroenLinks geen uitbetaling meer van uitkeringen op de 5de van de volgende maand. Maar op de 24ste van de betreffende maand, net als veel lonen. Zo lopen we in de pas met andere gemeenten en worden schulden voorkomen.
- Op Initiatief van GroenLinks kunnen inwoners met een bijstandsuitkering beloond en gestimuleerd worden voor het werk dat zij bij HW Werkt! voor de Hoeksche Waard verrichten.
- Uitbreiding Jeugdfonds Sport & Cultuur zodat kinderen naast hun zwemles ook een reguliere sport of culturele activiteit kunnen beoefenen.
- Constante focus gehouden op de verduurzaming van gemeentelijke sportaccommodaties.

- Goedkeuring gegeven aan de nieuwbouw en renovatie van diverse accommodaties.
- Goedkeuring gegeven aan de vervanging van diverse sportvelden.

Zorg en welzijn

GroenLinks wil graag op een brede manier naar gezondheidszorg kijken. Het accent niet op de ziekte, maar op de mens zelf. Zo kan persoonsgerichte zorg worden verleend. Dit concept van positieve gezondheid willen we breed invoeren, voor jong en oud en ook kwetsbare groepen. Het draagt bij aan preventie, waardoor inwoners zich langer gezond en prettig voelen. Hierdoor kunnen gezondheidsverschillen van jongs af aan worden voorkomen.

GroenLinks wil dat de zorg voor iedereen in de Hoeksche Waard overal gelijk is en van goede kwaliteit. Het mag niet zo zijn dat je in het ene dorp beter geholpen wordt dan in het andere. In de Hoeksche Waard is intensievere en minder vrijblijvende samenwerking tussen de huisarts en wijkverpleging nodig. Dit met goede ondersteuning vanuit het Wmo-loket en welzijnsorganisaties om zelfredzaam en niet eenzaam langer thuis te kunnen wonen. Ook met een specialist ouderenzorg, bijvoorbeeld bij herstel thuis, moet worden samengewerkt. De afgelopen tijd ging dit door de coronapandemie al beter. Er moet worden gekeken hoe dit in de toekomst verder kan worden verbeterd. Daarnaast is er behoefte aan een buurtziekenhuis, gericht op ouderen en passend bij de regionale identiteit. En voor acute zorg een polikliniek.

Wat willen wij gaan doen?

- Ons inzetten voor zorg en welzijn op maat die voor iedereen dichtbij is. Hulpverlening die gericht is op de dorpen en buurtschappen en zo altijd bereikbaar. Bewoners betrekken bij het aanbod van welzijnsorganisaties.
- Een polikliniek voor acute zorg in de Hoeksche Waard realiseren. En onderzoeken of een buurtziekenhuis mogelijk is. Tot die tijd in ieder geval: een goed georganiseerde huisartsenpost die nauw samenwerkt met een regionaal verpleegkundig specialistisch team.
- Een dienstapotheek en uitleenpunt voor zorg hulpmiddelen bij de huisartsenpost in Klaaswaal mogelijk maken.
- Zorgen voor brede ondersteuning van mantelzorgers en op tijd (tijdelijke) vervanging voor hen mogelijk maken naast de bestaande logeerszorg, de gemeente is daarbij extra alert op kinderen en jongeren die een mantelzorgfunctie hebben. De gemeente steunt mantelzorgorganisaties en leert van hen voor beleid.
- Zorgen dat professionals kwaliteit kunnen leveren, zoals zorgprofessionals ondersteunen bij het verminderen van de papierwinkel zodat ze zich meer kunnen inzetten voor mensen.
- Om tekorten in de zorg op te lossen: meer passende zorgopleidingen in de Hoeksche Waard en goedkope woningen voor personeel nabij zorginstellingen.
- Ons blijven inzetten voor LHTBIQA+-sensitieve zorg en zorginstellingen stimuleren zich aan te sluiten bij het Roze Lopercertificaat.

- Maatwerk in de thuissituatie. Goede en eerlijke voorlichting: als mensen hulp vragen in het kader van de Wmo, dient er gewezen te worden op de mogelijkheid van onafhankelijke ondersteuning.
- Hulpverleningsinstanties aanmoedigen meer gebruik te maken van de inzet van ervaringsdeskundigen en lotgenotengroepen.
- Het mogelijk maken dat echtparen niet gedwongen gescheiden worden als een van de twee naar een verpleeghuis moet.
- Welzijn Hoeksche Waard een grotere rol geven bij het signaleren en tegengaan van armoede en eenzaamheid. Welzijn op recept via de huisarts: bij psychosociale klachten verwijzing naar een welzijnscoach die welzijnsactiviteiten op maat biedt.
- Tegemoetkomingsregelingen bij armoede dichtbij, helder en beschikbaar maken. Als gemeente het niet nog ingewikkelder maken dan het al is, maar juist eenvoudiger en te overzien.
- Sport en cultuur als gemeente toegankelijk maken voor mensen met een kleine beurs en gratis voor alle jongeren.
- Innovatie, durf en creativiteit stimuleren bij de uitvoering van de Visies Wonen Welzijn en Zorg en de Mantelzorgagenda. Aan mooie plannen die enkel op papier staan heeft niemand iets, wij willen de gemeente blijven aanmoedigen ze ook snel waar te maken.
- Samenwerking tussen hulpverlenings- en zorgorganisaties minder vrijblijvend maken.
- Een dementievriendelijke gemeente worden.

Sport

Sporten draagt bij aan geluk, gezondheid en welzijn. Daarom wil GroenLinks sporten stimuleren. Vooral kinderen moeten kunnen sporten, ook als hun ouders niet veel geld hebben.

Op sportverenigingen doen kinderen spelenderwijs sociale vaardigheden op en leren ze werken aan gezamenlijke positieve doelen. Bovendien is sporten gezond en doen mensen er sociale contacten op. De vereniging is een zeer belangrijke verbinding in de samenleving. Daarom wil GroenLinks niet dat er bezuinigd wordt op sportverenigingen en faciliteiten.

Belangrijk voor GroenLinks is de positie van gymlessen op scholen. Op alle scholen moet een professional beschikbaar zijn om tenminste twee uur gymonderwijs te geven. Schoolzwemmen is in een waterrijke gemeente als de onze heel belangrijk. Belangrijk is wel dat de scholen zelf de keuze mogen maken om schoolzwemmen op het rooster te zetten. Voor sommige scholen is de afstand naar het dichtstbijzijnde zwembad te groot.

Wat willen wij gaan doen?

- Alle scholen moeten beschikking krijgen of houden over een professionele gymleraar die tenminste twee uur per week de gymlessen verzorgt.
- Inwoners worden gestimuleerd om te gaan sporten en lid te worden van een sportvereniging.
- Sportverenigingen krijgen zo nodig financiële steun om te zorgen voor een breed, toegankelijk en betaalbaar sportaanbod.
- Achterstallig onderhoud van gemeentelijke sportaccommodaties wordt verholpen. Verduurzaming staat hierbij voorop.
- Verenigingen krijgen renteloze leningen voor de verduurzaming van hun eigen accommodatie. Op deze manier heeft de vereniging direct profijt van haar investering.
- De regelingen voor het Jeugdfonds sport en cultuur worden verruimd.
- Verenigingen krijgen vaste contactpersonen binnen de gemeentelijke organisatie voor al hun vragen over bijvoorbeeld subsidies en vergunningen.
- Alle sportaccommodaties en terreinen zijn vóór 2026 volledig rookvrij.

Jongeren en jeugdhulp

In onze gemeente is er nog te weinig aandacht voor jongeren, wordt er meer dan gemiddeld overlast van hen ervaren en krijgen sommigen het gevoel dat ze ongewenst zijn. Jongeren en overlast zijn voor GroenLinks niet onlosmakelijk met elkaar verbonden. Maar er moet duidelijk meer voor jongeren gebeuren. Dit door hen serieus te nemen en aansprekende activiteiten en ruimte voor ze te creëren. Waarom bijvoorbeeld (middelbare) scholen na de les sluiten als je er nog in je band kunt spelen, een rap of vlog maken, sporten, zingen, taarten bakken of even praten met iemand omdat je je verhaal kwijt wil? Ook in de Hoeksche Waard zouden brede scholen met begeleiding populair kunnen worden, vooral in een voor jongeren onzekere tijd. Daarnaast dient er ook buiten de scholen meer mogelijk te zijn voor jongeren. De gemeente kan initiatieven stimuleren en mogelijk maken. Zo moeten er genoeg jongerenontmoetingsplaatsen zijn, die kunnen in samenwerking met jongeren worden gerealiseerd. Er dient meer te worden ingezet op jongerenwerk. Ook moet er worden geïnvesteerd in een zinvolle vrijetijdsbesteding. De Rotterdampas kan hier een rol spelen. GroenLinks juicht het toe dat bij Hoeksche Waards Landschap wordt nagedacht hoe jongeren meer te interesseren voor de natuur en het behoud daarvan.

De gemeente moet zich maximaal inzetten voor kansengelijkheid voor kinderen. Bestaanszekerheid voor gezinnen en kinderen, ongeacht opleidingsniveau of afkomst, is belangrijk. Hierdoor kunnen complexe problemen en hulpvragen bij de (geestelijke) gezondheidszorg worden voorkomen, en kunnen kinderen en ouders weer horizon zien.

Bij jeugdhulp staat kwaliteit voorop en moeten we af van lange wachtlijsten. Waar GroenLinks al blij mee is, is met de nieuwe manier van aanbesteden door de gemeente waarbij op kwaliteit wordt geselecteerd. Goede hulp is uiteindelijk goedkoper.

Wat willen wij gaan doen?

- Preventiebeleid werkt het beste en voorkomt leed. Daarom ondersteunen we kwetsbare gezinnen vanaf de geboorte van een kind en bij voorkeur nog daarvoor. Daarnaast voorkomen we problemen door respectvolle armoedebestrijding, welzijn en zorg dichtbij en het vroegtijdig en extra intensief ondersteunen van ouders met psychische problemen of een verstandelijke beperking.
- Vroeg signaleren van jongerenproblematiek om erger te voorkomen. Dit door samenwerking van jongerenwerk, school, politie en huisarts.
- Brede (middelbare) scholen mogelijk maken waar jongeren ook buiten schooltijd kunnen sporten, muziek maken, hobby's ontwikkelen en ondersteuning vinden.
- Meer activiteiten en ruimte voor jongeren in overleg met jongeren en jongerenwerkers realiseren.

- Jongerenwerk JongHW als gemeente beter en meer ondersteunen.
- De samenwerking tussen jeugdhulp op scholen, jeugdteams en huisartsen versterken.
- Als gemeente actief inzetten op het digitaal weerbaar maken van kinderen en jongeren.
- Wachtlijsten aanpakken. Voor kinderen in spoedsituaties dient er altijd direct hulp te zijn. Daarom investeren we in voldoende jeugdhulpmedewerkers en ondersteunen we hen bij het uitvoeren van hun taken. Als gemeente moeten we bij het Rijk aandringen op bezuinigingen op jeugdhulp terug te draaien.
- Jeugdhulp is ook hulp aan het gezin, dit dan ook versterken.
- Flexibele ondersteuning op maat voor pleegouders versterken, bijvoorbeeld in de vorm van logeerszorg zoals nu ook in onze gemeente voor mantelzorgers wordt aangeboden.

Armoedebelid, opleiden en werk

Een steentje bijdragen aan de samenleving is voor ieder mens belangrijk. GroenLinks wil dat iedereen kan meedoen via betaald werk, school, mantelzorg of vrijwilligerswerk. Als dat niet zelfstandig lukt, is het taak van de overheid ondersteuning of begeleiding te bieden.

Achterstanden en drempels werken we zoveel mogelijk weg. Ons uitgangspunt is altijd: minder regels en meer vertrouwen in de keuzes van burgers. Dus minder straffen en meer ondersteunen. De gemeente motiveert en assisteert bij het vinden van een geschikte baan of dagbesteding.

Er wordt nu vaak gesproken over mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Waarom de arbeidsmarkt niet dichterbij de mensen brengen? GroenLinks wil dat de gemeente actief op zoek gaat naar ondernemers die openstaan voor sociaal ondernemerschap. Er moet geïnvesteerd worden in een goede begeleiding. Ook moet er veel meer worden ingezet op maatwerk. Bijvoorbeeld door middel van jobcarving waarbij functies en werkprocessen in een onderneming opgeknipt worden om beter geschikt te maken voor mensen of die het in een reguliere functie niet redden.

Daarnaast dient er op alle mogelijke manieren dichtbij, anders, innovatief en passend te worden opgeleid tot veel nieuwe enthousiaste beroepskrachten in de zorg. Opleidingen in de buurt via bijvoorbeeld laagdrempelige wijkleercentra voor alle niveaus. Reguliere mbo- en hbo-opleidingen waar ook leereenheden gehaald kunnen worden. Maatschappelijke organisaties laten investeren in opleidingen, waarbij de gemeente een verbindende rol kan spelen.

Voor de toekomst is het nog belangrijker dat mensen met een uitkering ook mantelzorger of vrijwilliger kunnen zijn, in plaats van persé betaalde werk te moeten zoeken.

Kinderen, jongeren en gezinnen met een te laag inkomen verdienen gelijke kansen in de Hoeksche Waard om zich te ontwikkelen, ontspannen en gezond te leven. Hiervoor dienen deelname aan sport, kunst en cultuur laagdrempelig toegankelijk te zijn en mag de gemeente meer dan nu faciliteren en verenigingen stimuleren en ondersteunen hun bijdrage en verantwoordelijkheid te nemen.

Wat willen wij gaan doen?

- Snel meer zorgopleidingen realiseren in de Hoeksche Waard. Dit zo laagdrempelig en dichtbij mogelijk. Bijvoorbeeld ook via wijkleercentra, waar op alle niveaus

deelopleidingen en leereenheden gevolgd kunnen worden, zoals voor herintreders en omscholing.

- Voor statushouders naast het leren van Nederlands ook scholing in hun eigen taal mogelijk maken. Dit voor als ze bijvoorbeeld in de toekomst terug willen naar hun thuisland. Hen daarnaast sneller later integreren via toegankelijke opleidingen voor beroepen waar momenteel hard personeel nodig voor is.
- De gemeente dient actief op zoek te gaan naar ondernemers die openstaan voor sociaal ondernemerschap. Ondernemers die mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in dienst nemen en begeleiden met ondersteuning van de gemeente. Bijvoorbeeld via jobcarving: waarbij functies en werkprocessen worden opgeknipt, zodat deze door meerdere mensen kunnen worden gedaan die het anders niet zouden overzien in een reguliere functie.
- Het mogelijk maken dat vrijwilligers of mantelzorgers met een uitkering geen sollicitatieplicht hebben.
- Mensen in de bijstand krijgen ruimte voor experiment. Bijvoorbeeld het opzetten van een eigen bedrijf zonder gekort te worden.
- Gratis lidmaatschap sport en muziek voor kinderen waarvan de ouders een laag inkomen hebben. Nu is dat al gratis voor kinderen van ouders op bijstandsniveau. Wij willen dat dit ook gratis wordt voor kinderen van ouders met een laag inkomen, maar die niet op bijstandsniveau zitten.

Samenleven en inclusie

Inclusie betekent dat iedereen erbij hoort. Als iedereen er écht bij hoort moet ook iedereen open en vanuit vertrouwen door de gemeente worden benaderd. GroenLinks staat pal voor de veiligheid van inwoners die zich nu vaak onveilig voelen om te zijn wie zij willen zijn. Ook willen we meer bewustwording waar het gaat om seksuele veiligheid en willen we de weerbaarheid onder jongeren vergroten. Voorlichting op scholen over seksuele diversiteit, racisme en discriminatie is hiervoor noodzakelijk. De gemeente gaat zijn status als Regenbooggemeente nu echt waarmaken en veel meer aandacht besteden aan acceptatie. Daarbij worden belangengroepen zoals LHBT+HW en COC betrokken.

GroenLinks Hoeksche Waard staat voor de vrijheid om in de Hoeksche Waard jezelf te kunnen zijn, ongeacht waar je vandaan komt, wat je huidskleur is, waar je in gelooft, van wie je houdt en of je wel of geen beperking hebt. GroenLinks strijdt voor een toegankelijke en inclusieve samenleving. Voor GroenLinks betekent inclusie trots kunnen zijn in de Hoeksche Waard op wie je bent en wat je doet, je verbinden en verbonden voelen met de anderen om je heen. Het betekent bouwen aan één samenleving op basis van waardigheid, erkenning en veiligheid voor iedereen. Juist ook met degenen die nu boos en teleurgesteld zijn omdat ze keer op keer het gevoel krijgen er niet bij te horen.

Wat willen wij gaan doen?

- Toetsen of gemeentelijk beleid bepaalde groepen achterstelt.
- Ook in de communicatie van de gemeente, zoals in beeld en taal van folders en artikelen, uitdragen dat we voor een inclusieve samenleving staan waarbij iedereen meetelt.
- Actief voorlichting en bewustwording stimuleren op middelbare scholen en bij sportclubs over grensoverschrijdend gedrag, homofobie, discriminatie, validisme en racisme. Dit om wederzijdse acceptatie onder leerlingen en leden van sportclubs te bevorderen. Hiervoor komen projectsubsidies beschikbaar.
- We vergroten gelijkwaardigheid van LHBTQIA+'ers. Er komen projectsubsidies voor horeca die speciale avonden voor de LHBTQIA+ willen organiseren. Voor kerken en religieuze instellingen die via Wijde Kerk het gesprek over LHBTQIA+ binnen de geloofsgemeenschap willen aangaan en bijeenkomsten of roze vieringen organiseren. En voor zorg- en welzijnsorganisaties die via bijvoorbeeld RozeZorg of Roze 50+ het bewustzijn over inclusieve zorg en welzijn willen vergroten.
- De gemeente gaat zijn status als Regenbooggemeente waarmaken en meer aandacht besteden aan acceptatie. Dit wordt vormgegeven samen met belangengroepen zoals LHBT+HW en COC.

- Tegengaan van stagediscriminatie. Ondernemers ondersteuning bieden bij inclusieve werving en selectie van werknemers.

4. Mobiliteit, infrastructuur en economie

Mobiliteit is één van de grootste uitdagingen waar wij als eiland voor staan. Om onze gemeente te verlaten of binnen te komen is ten allen tijden een oeververbinding nodig. En juist die oeververbindingen staan nu onder druk. De komende jaren staan we voor grote renovaties van de Heinenoordtunnel, de Kiltunnel en de Haringvlietbrug. Dit gaat zorgen voor heel veel overlast en vertraging. GroenLinks is van mening dat we het onze inwoners zo gemakkelijk mogelijk moeten maken om de auto te kunnen laten staan. Goede en veilige P&R plaatsen in onder meer Numansdorp en Heinenoord. Goed en snel openbaar vervoer en uiteraard ruim baan voor de fiets.

GroenLinks Hoeksche Waard staat voor...

- ...ruimtelijke ontwikkelingen met aandacht voor fietspaden en langzaam rijdend verkeer.
- ...lobbyen bij de provincie voor verbetering van het openbaar vervoer.
- ...meer inspraak van inwoners bij grote verkeersontwikkelingen.
- ...onvermoeibare weerstand tegen de A4-Zuid: deze komt er niet.
- ...fietsnelwegen voor woon-werkverkeer binnen en buiten het eiland.
- ...een sterke en duurzame lokale economie.

Waar heeft GroenLinks zich al voor ingezet?

- Als infrastructurele projecten langs de raad kwamen, zoals de aanpassing van de N217 (parallelweg), namen wij contact op met omwonenden en maakten wij ons onvermoeibaar hard voor hun belangen en veiligheid.
- Onze motie voor de terugkeer van de sneldienst van Zuid-Beijerland naar Rotterdam is aangenomen.
- We zijn constant in gesprek met inwoners over de impact van toekomstige randwegen. Dit om straks goed geïnformeerd ons besluit te kunnen nemen.
- Voor ons belangrijke punten uit de mobiliteitsagenda zijn inmiddels gerealiseerd. Zoals bijvoorbeeld de P&R bij Heinenoord en Numansdorp.
- Het dossier Korteweg kan na 20 jaar eindelijk gesloten worden. GroenLinks heeft zich hard gemaakt voor een vrijliggend fietspad in plaats van een variant dwars door akkers en natuur. De volgende doelstelling is het behouden van de beeldbepalende knotwilgen.
- Bij veel nieuwbouw hebben we aandacht gevraagd voor de bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Als dit onvoldoende gewaarborgd was stemden we tegen.
- Diverse moties ingediend en ondersteund die tot doel hadden het verhogen van de verkeersveiligheid en het verbeteren van het openbaar vervoer.

Mobiliteit en infrastructuur

GroenLinks wil de voetganger en fietser weer letterlijk en figuurlijk voorrang geven. Gevaarlijke fietsroutes mogen wat ons betreft niet meer bestaan. Bij aanpassing van wegen en bij de herinrichting van dorpen nemen we allereerst maatregelen voor een veilige en vrije doorgang van voetgangers en fietser. We willen dat er fietspaden door de hele Hoeksche Waard komen, zodat jeugd veilig naar school kan en inwoners makkelijk met de fiets naar het werk. Binnen de bebouwde kom zal - uitzonderingen daargelaten - standaard de maximumsnelheid van 30 kilometer per uur moeten gelden voor auto's.

De veiligheid en leefbaarheid op onze dijken en polderwegen moet verbeteren voor zowel de gebruikers als de bewoners. In overleg met bedrijven die met hun vrachtverkeer gebruikmaken van deze wegen zal een vaste route worden aangewezen over de speciaal daarvoor aangelegde rondwegen. De gemeente zal deze afspraken ook gaan handhaven. Op veel dijken zal wat GroenLinks betreft een inrijverbod voor vrachtwagens komen. Ook moeten we kijken of er zelfs dijken zijn waar autoverkeer helemaal niet (meer) wenselijk is om zo meer ruimte te geven aan fietsers en de veiligheid en leefbaarheid voor omwonenden.

Openbaar vervoer blijft een lastig punt in een gemeente met zoveel dorpen en buurtschappen. Onderlinge bereikbaarheid kan door de gemeente gestimuleerd worden door het ondersteunen van buurtbussen en andere lokale initiatieven. GroenLinks wil deze initiatieven ruimhartig ondersteunen. Daarnaast blijven we keihard lobbyen bij de provincie en het rijk om het openbaar vervoer zo sluitend mogelijk te maken. Betaalbaarheid van het openbaar vervoer is voor GroenLinks essentieel. Daarom willen we de proef met gratis openbaar vervoer voor minima verlengen voor de komende vier jaar.

Te vaak horen we de roep om meer asfalt wanneer de filedruk weer toeneemt. Uit vele onderzoeken blijkt juist dat meer asfalt juist zorgt voor meer auto's. Naast het feit dat dit de problemen niet oplost gaat ook de uitstoot van CO2 omhoog en dwalen we dus steeds verder af van onze eigen gemeentelijke duurzaamheidsdoelen. De coronaperiode heeft laten zien dat een afname van 16% van het autoverkeer de files volledig kan laten verdwijnen. Inzet op reductie in de spits moet de hoogste prioriteit krijgen.

Wat willen wij gaan doen?

- Ruim baan voor alternatieven voor de auto, waaronder vervoer over water.
- Snelle en veilige fietspaden aanleggen door de hele Hoeksche Waard.
- Snelfietspaden richting Rotterdam en Dordrecht.
- Meer P&R plaatsen.

- Constante lobby voor verbetering van het openbaar vervoer. Zowel naar de grote steden als dorpen onderling.
- Ambtelijke en financiële ondersteuning voor lokale OV-oplossingen.
- De mogelijkheden onderzoeken voor proeven met deelfietsen of auto's.
- In ieder dorp een hub voor de pakketdiensten. In de dorpen kunnen de pakketten dan met bijvoorbeeld elektrische bakfietsen verder bezorgd worden.
- 30 kilometer per uur wordt - uitzonderingen daargelaten - de maximumsnelheid binnen de bebouwde kom.
- Initiatieven om de spits te mijden worden tijdens de renovaties van de tunnels ruimhartig ondersteund.
- Gevaarlijke punten voor fietsers en voetgangers worden in de komende jaren weggewerkt. Het verkeer moet absoluut veilig zijn voor alle verkeersdeelnemers.
- Vrachtverkeer wordt gedwongen gebruik te maken van de daarvoor aangelegde rondwegen. Onze kwetsbare dijken worden gecategoriseerd en daar waar nodig verboden gebied voor zwaar verkeer. Ook moeten we kijken of er dijken zijn waar autoverkeer helemaal niet (meer) wenselijk is. Bij ontwikkelingen of aanpassingen van wegen worden omwonenden van begin tot einde nauw betrokken.
- Er worden onconventionele oplossingen gezocht voor parkeerproblemen. Bijvoorbeeld parkeren buiten de dorpscentra voor bezoekers. Alle eventuele nieuwe parkeerplaatsen worden klimaatadaptief aangelegd (grastegels).
- De proef met gratis openbaar vervoer voor minima wordt met 4 jaar verlengd. Daarnaast moet er gekeken worden naar tegemoetkoming voor kinderen uit deze gezinnen die met het openbaar vervoer naar school moeten.

Economie

De landelijke overheid blijft vasthouden aan de oude economie. Deze draait om economische groei en bouwt op gas, kolen en olie. GroenLinks wil dat we gaan investeren in de duurzame economie. Te beginnen lokaal, in de gemeente Hoeksche Waard.

GroenLinks wil dat de gemeente steun geeft aan industrie, bedrijven en startups die echt iets bijdragen aan een duurzame wereld. Deze bedrijven moeten zich thuis voelen in onze groene gemeente. We willen dat er werk gemaakt wordt van passende opleidingen die mensen kunnen (om)scholen naar beroepen die deze bedrijven nodig hebben. Dit vraagt misschien om een investering, maar de transitie gaat uiteindelijk veel banen opleveren. Nu al merken we dat er tekorten zijn aan geschoolde vakmensen.

Wij willen dat ondernemers ruimte krijgen om hun vak uit te oefenen met zo min mogelijk lokale regelgeving. Als voorbeeld de zondagsopenstelling. GroenLinks heeft bezwaar gemaakt dat er nu lokale verschillen zijn in openingstijden binnen onze ene gemeente. Dit zou overal gelijk moeten zijn.

De afgelopen jaren is de omzet van lokale producten flink gestegen. Dit draagt niet alleen bij aan de duurzaamheid, maar heeft ook positieve gevolgen voor de lokale economie. Initiatieven om lokale producten aan de man te brengen moeten dus ruimhartig ondersteuning krijgen.

De Hoeksche Waard is een echt landbouwgebied. Duurzame landbouw betekent voor GroenLinks een sector waar innovatie wordt bevorderd en aangejaagd. Dit willen we doen door naast en niet tegenover de boer te staan. Boeren zijn te vaak slachtoffer van het systeem waarin ze moeten opereren en verdienen onze ondersteuning. Hoe en waarom? Dit staat te lezen op pagina 10 bij 'Natuur, biodiversiteit en landbouw'.

Thuiswerken heeft een flinke vlucht genomen. De gemeente moet hierin een actieve rol in nemen. Bijvoorbeeld door gemeentelijk vastgoed beschikbaar te stellen aan thuiswerkers.

GroenLinks wil een rem op nieuwe bedrijventerreinen. De bestaande bedrijventerreinen moeten zoveel mogelijk gebruikt worden en als het echt niet anders kan worden uitgebreid. We willen de verdozing van deze terreinen aanpakken. Daarnaast is er in onze gemeente geen plek voor datacentra.

Wat willen wij gaan doen?

- De gemeente stimuleert de vestiging van duurzame innovatieve bedrijven.
- De slogan “koop lokaal” wordt actief ondersteund. De gemeente geeft daarin het goede voorbeeld!
- De gemeente neemt een actieve rol in het thuiswerken.
- Nieuwe bedrijventerreinen zijn niet nodig en zullen geen steun krijgen van de gemeente.
- Bedrijventerreinen moeten goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer.
- Aan de nieuwbouw van bedrijfspanden worden eisen gesteld om “verdozing” tegen te gaan.
- Biologische landbouw wordt samen met de boeren gestimuleerd en aangejaagd.
- Naast en niet tegenover boeren staan om hun bedrijf toekomstbestendig te maken.
- Er worden geen vergunningen meer afgegeven voor nieuwe intensieve veehouderij.
- Er wordt werk gemaakt van (om)scholing van vakmensen voor de duurzame techniek.
- De verschillen in de winkeltijdenverordening worden aangepast. In alle dorpen dezelfde mogelijkheden, ook op zondag.
- Onderzoek naar draagvlak voor zondagopenstelling.
- Koop lokaal wordt speerpunt van het gemeentelijk inkoopbeleid.
- De gemeente besteedt duurzaam aan en stimuleert sociaal ondernemerschap.
- Wij ondersteunen ondernemers bij verduurzaming van hun bedrijven.

5. Onderwijs en cultuur

De afgelopen jaren heeft de gemeente Hoeksche Waard zich vooral beziggehouden met de huisvesting van onderwijsinstellingen. Terecht natuurlijk, omdat dit onze belangrijkste taak is. Maar naast het zorgen voor goede, veilige en duurzame huisvesting vinden we dat de gemeente nog veel meer voor het onderwijs kan betekenen. De gemeente kan een belangrijke verbinding vormen tussen sportverenigingen, culturele instellingen en het onderwijs. Onderwijs is ontzettend belangrijk. Goed onderwijs kan de kansengelijkheid bevorderen en biedt kinderen de kennis, vaardigheden en houding om later actief mee te doen in de samenleving. Dit betekent ook dat we de leerkracht en schoolleider goed moeten ondersteunen. GroenLinks vindt het belangrijk dat kinderen leren over de samenleving en de geschiedenis van hun woonomgeving. De beleving van natuur is hier een goed voorbeeld van. GroenLinks wil naast onderwijs ook de kunst- en cultuursector in de Hoeksche Waard goed ondersteunen en toegankelijk maken. De gemeente heeft hier een belangrijke taak, bijvoorbeeld door verenigingen en kunstenaars financieel te ondersteunen als ruimtes en multifunctionele accommodaties onderhouden moeten worden. Ook is regie belangrijk: wie kan op welk moment gebruik maken van de ruimte, en wie heeft welke ruimte nodig? Kunst en cultuur zijn op dit moment nog sterk versnipperd. De gemeente kan een coördinerende rol innemen om ervoor te zorgen dat deze versnippering niet tot verschraling leidt. GroenLinks wil daarnaast ook de kansen grijpen om de unieke geschiedenis en het cultureel erfgoed van ons eiland nog beter te bewaren en te tonen aan de inwoners en bezoekers van de Hoeksche Waard.

GroenLinks Hoeksche Waard staat voor...

- ...kansengelijkheid in het onderwijs.
- ...leesonderwijs als hoge prioriteit
- ...burgerschapsonderwijs als belangrijke pijler.
- ...een breed aanbod van onderwijsinstellingen.
- ...voor iedereen toegankelijke kunst en cultuur.
- ...gelijke behandeling van de cultuursector en de sportsector.

Waar heeft GroenLinks zich al voor ingezet?

- Veilige en duurzame schoolgebouwen.
- Muziekonderwijs op alle basisscholen.
- Lessen over omgaan met geld.
- Ruime beschikbaarheid van vroeg- en voorschoolse educatie.
- Uitbreiding van het Jeugdfonds Sport en Cultuur, zodat kinderen naast hun zwemles ook nog aan een andere activiteit kunnen deelnemen zolang we nog geen gratis sport en cultuurlessen voor alle jeugd hebben.

Onderwijs

Het onderwijzen van de jeugd heeft, voor alle overheden, de grootse prioriteit. De lessen en indrukken opgedaan in de eerste jaren van het leven, vormen het karakter van het individu; deze vormen gezamenlijk het karakter onze natie.

In *On the education of Youth in America* (Noah Webster, 1788)

De school is een baken in het dorp, een werkplaats en ontmoetingsplek. In een vrije en open democratische samenleving is een gezamenlijke basis belangrijk. Het onderwijs dient daarom de kansengelijkheid te bevorderen en een stevige basis voor burgerschap te leggen: de kennis, vaardigheden en houding om later actief mee te doen in de samenleving. Het is voor GroenLinks belangrijk dat scholen daarbij inclusief durven te zijn. Ieder kind moet zich veilig voelen om zichzelf te kunnen zijn. Samen met partners van welzijn, sport en cultuur kan het onderwijsprogramma daarbij verbreed worden. Daarnaast is het belangrijk dat de kinderen in de Hoeksche Waard over de geschiedenis van hun woonomgeving leren en over de natuur door deze te beleven. Zo vinden we het mooi dat er al drie minibussen bij basisscholen of naschoolse opvang komen. GroenLinks wil graag bij iedere basisschool in de Hoeksche Waard een minibos en op het schoolplein speelnatuur.

Maak van de aangekondigde reparatie een renovatie. Benut nu de energie en de investeringen waarmee de gevolgen van corona worden hersteld, en herstel ook de onderliggende oorzaken van de teruglopende basisvaardigheden en de kansengelijkheid in het onderwijs. Aanpakken én doorpakken, want die kans krijgen we niet snel meer.

In *De Staat van het Onderwijs* (2021)

GroenLinks ziet een grote bedreiging in het huidige en toekomstige lerarentekort. Wij realiseren ons dat wanneer we scholen willen die een baken kunnen zijn, een oefenplaats en een werkplaats, de focus uit moet gaan naar de leerkracht en de schoolleider. Voldoende ruimte voor professionalisering, ruimte om bezig te zijn met de kern van het vak, ruimte voor onderzoek en innovatie maar ook ruimte om te wonen, zijn ingrediënten om gezamenlijk te zorgen voor het behoud van leerkrachten en schoolleiders.

Wat willen wij gaan doen?

- Scholen worden ondersteund en toegerust om de maatschappelijke ongelijkheid en de verschillen in startpositie te verkleinen.
- Burgerschapsonderwijs
- Investeren in huisvesting van scholen om zo gebouwen multifunctioneel te maken, toekomstbestendig en gezond.

- Voorlezen en zelf lezen vergroot de taalvaardigheid. Daarom wil GroenLinks voor iedere school een goed uitgeruste schoolbibliotheek.
- Om te komen tot gelijke kansen zullen de dorpen in scholen in wijken waar de sociaal-economische staat laag is, kunnen rekenen op een bredere ambtelijke ondersteuning, ontsluiting van subsidiestromen en gezamenlijke slagkracht voor het werven, behouden en opleiden van leraren. GroenLinks denkt hierbij ook aan voorrang op de huizenmarkt voor leraren en schoolleiders.
- Ons blijven inzetten voor veilige en duurzame schoolgebouwen.
- Ondersteuning bieden bij de het ontwerp, aanleg en financiering van groene schoolpleinen.
- Meer combinatiefunctionarissen aanstellen als verbinder tussen school en vereniging.

Kunst en cultuur

Kunst en cultuur in de buurt is voor GroenLinks even belangrijk als sport. Kunst en cultuur moeten wat GroenLinks betreft daarom dezelfde ondersteuning krijgen van de gemeente als de sportsector. Beide dragen bij aan lichamelijk- en geestelijk welbevinden, aan positieve gezondheid. De cultuurcoach kan hier vanuit de gemeente een belangrijke rol in spelen. Dat is iemand die deelname aan cultuur stimuleert, bijvoorbeeld op basisscholen. Maar die ook zorgt voor verbinding tussen cultuur en andere sectoren.

Het belang van een toegankelijke cultuursector moet hoge prioriteit krijgen. De gemeente dient de cultuursector daarbij goed te ondersteunen. Zoals bij vergunningsaanvragen en vragen over accommodaties en subsidie.

De gemeente hoeft wat ons betreft niet zelf een theater of bioscoop te faciliteren, maar een ondernemer/initiatiefnemer daarbij ruimhartig ondersteunen doen we graag. GroenLinks wil dat er naast een prominent Kunst- & Cultuurhuis meer multifunctionele accommodaties komen en dat bestaande ruimtes goed onderhouden worden. Dit zodat verenigingen en kunstenaars op meerdere plekken terecht kunnen. De gemeente kan hier zelf voor zorgen of financieel bijdragen.

Ons eiland heeft een unieke culturele identiteit en historie. Dat is te zien in ons landschap, dorpen en buurtschappen. Maar ook te zien in onze musea, te horen in het dialect, te beleven bij evenementen en fietsroutes en te lezen in boeken als *De Canon van de Hoeksche Waard*. Er liggen nog veel mooie kansen om die geschiedenis en het cultureel erfgoed nog beter te bewaren en te tonen aan de inwoners en bezoekers van de Hoeksche Waard. GroenLinks wil musea, stichtingen en verenigingen daarom ruimhartig financieel ondersteunen bij initiatieven die dit mogelijk maken.

Wat willen wij gaan doen?

- Initiatiefnemers voor een theater of bioscoop worden ruimhartig ondersteund.
- Een kunst- en cultuurhuis met expositieruimte, ateliers, lesruimtes en een podium.
- De kunst- en cultuursector moet meerdere vaste ruimtes krijgen in de gemeente.
- Gelijke behandeling van sport en cultuur.
- De gemeente gaat een grotere rol spelen in de coördinatie van de accommodaties.
- Cultuur heeft veel invloed op de (positieve) gezondheid van onze inwoners en moet ook zodanig ondersteund worden.
- De kunstsector moet meerdere vaste ruimtes krijgen in de gemeente.

- De cultuursector moet de ruimte krijgen om 7 dagen per week beoefend te worden.
- De gemeente heeft voor de kunst en cultuursector vaste contactpersonen die (ze) ondersteunen bij al hun vragen.
- Hoekschewaard Actief zorgt voor een prominente levendige invulling van de cultuuragenda in de gemeente. Met ruimte voor experiment.
- De cultuurcoach en combinatiefunctionarissen jagen aan, verbinden en organiseren.
- Een depot realiseren voor het bewaren van historisch en cultureel erfgoed.
- Ruimhartige financiële ondersteuning van initiatieven om geschiedenis en cultureel erfgoed te bewaren en te tonen aan inwoners en bezoekers.

6. Politiek, participatie en gemeentelijke organisatie

GroenLinks staat voor een progressieve, democratische en dienstverlenende Hoeksche Waard. Wij controleren het college scherp en schuwen het debat niet, maar voeren het debat wel op een constructieve manier. We nemen onze rol als volksvertegenwoordigers serieus en vinden inspraak van inwoners heel belangrijk. We staan voor transparante en oprechte politiek en zijn wars van achterkamertjes. Onze fractie is benaderbaar en zet zich graag in voor inwoners. Tegelijkertijd zijn we eerlijk als we iets niet of lastig kunnen bereiken of als andere overheden verantwoordelijkheid dragen. Toch zullen we al het mogelijke doen tegen onrechtvaardigheid. Veel partijen zijn vertegenwoordigd in de Hoeksche Waardse politiek. Het is goed om te zien dat veel mensen zich daardoor vertegenwoordigd zien. Helaas is de realiteit dat de gemeenteraad niet altijd echt volksvertegenwoordiger is. Coalitiepartijen spreken zich maar weinig uit tegen het beleid van het college. Dit om te voorkomen dat wethouders of coalitiepartijen gezichtsverlies lijden. In de gemeenteraad zoeken we de samenwerking op met andere partijen, het liefst met progressieve partners. Inwoners moeten de gemeente kunnen vinden, maar de gemeente moet ook naar inwoners toe gaan. De gemeentelijke organisatie stelt zich als doel 100% dienstverlenend te zijn, maar hier kan nog een verbeterslag worden gemaakt. We zetten stappen om burgerparticipatie te versterken. GroenLinks zet zich in voor duurzame investeringen en keuzes, met oog voor de toekomst. Op die manier beschermen we wat goed is, en zorgen we voor duurzame ontwikkeling.

GroenLinks Hoeksche Waard staat voor...

- ...eilandbrede en dorpsgerichte inspraak en participatie van inwoners bij besluitvorming.
- ...authentieke, oprechte en open politiek.
- ...een dienstverlenende gemeente.
- ...duurzame investeringen van de gemeente.
- ...een gemeenteraad die echt volksvertegenwoordiger is.
- ...een regenbooggemeente die haar naam waarmaakt en gelijkwaardigheid op alle mogelijke manieren uitdraagt.

Waar heeft GroenLinks zich al voor ingezet?

- De afgelopen raadsperiode hebben wij op een transparante, authentieke en oprechte manier politiek bedreven. Inwoners weten wat zij aan ons hebben. Onze raads- en burgerleden doen dat op hun eigen manier. Wij zoeken samenwerking met andere partijen, blijven kritisch en eerlijk en schuwen het ideologische debat niet.
- GroenLinks heeft zich op alle fronten ingezet voor meer inwonersparticipatie die nu vaak te wensen overlaat. Inwoners van wie de groene leefomgeving en het uitzicht worden aangetast, bewoners die door achterstallig onderhoud van de woningcorporatie gedwongen worden te verhuizen en inwoners die door projectontwikkelaars en gemeente niet serieus worden genomen.
- GroenLinks diende al een motie in voor maatschappelijke dorpsakkoorden en hield een warm pleidooi voor dorpsgericht beleid.
- We hebben twee moties ingediend voor meer regie van de gemeenteraad bij woningbouw en ruimtelijke ontwikkeling in de Hoeksche Waard.
- Dankzij ons initiatief is er een bijeenkomst met de gemeenteraad gekomen om te kijken hoe we als volksvertegenwoordigers meer regie bij het woonbeleid en woningbouw kunnen krijgen.
- GroenLinks heeft erop aangedrongen dat plannen die veel impact op inwoners hebben eerder aan de gemeenteraad worden voorgelegd en zo voor iedereen sneller en duidelijker zijn.

Authentieke politiek en progressieve samenwerking

GroenLinks Hoeksche Waard gelooft in authentieke politiek: politici die luisteren naar inwoners, die staan voor hun idealen en eerlijk toegeven als ze iets niet weten. We houden oog voor zowel de korte als lange termijn, en zijn eerlijk over wat wij wel of niet kunnen bereiken. We kijken naar wat er binnen regels en procedures mogelijk is, maar voeren tegelijkertijd het ideologische debat met anderen. Het is belangrijk om vergezichten te schetsen, en op te komen voor grotere belangen en idealen.

We werken graag samen met alle partijen in de gemeenteraad. Het liefst trekken wij samen met onze progressieve partners op. Wij geloven in dualisme en bewaken dit: de gemeenteraad heeft andere verantwoordelijkheden dan het college van B&W en zij moet het college daarom controleren. De door de inwoners gekozen gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan van de gemeente. Het college staat ten dienste van de raad, niet andersom. In de gemeenteraad is het onze fractie die blijft benadrukken dat beslissingen over ons eiland democratisch moeten worden genomen. Bij een belangrijk onderwerp als woningbouw is dat nu niet het geval. Binnenskamers beslist het college over hoeveel, waar en voor wie er op ons eiland wordt gebouwd. Wij vinden dat dit gewoon op democratische wijze moet, waarbij inwoners worden betrokken. De gemeenteraad en inwoners worden nu slechts geïnformeerd. GroenLinks wil dat de regie over grote beslissingen weer terugkomt waar die hoort: bij de gekozen gemeenteraad en daarmee bij de inwoners.

GroenLinks wil in verbinding staan met de provincie, waterschappen en landelijke overheid. De Hoeksche Waard moet in verbinding staan met andere gemeentes, provincies, en Europa. Goede voorbeelden waar deze samenwerking al plaatsvindt, zijn het samenwerkingsverband Zuid-Hollandse Delta of NLDelta. Maar er valt vaak meer te halen uit deze samenwerkingen, vooral waar het gaat om het koesteren van natuurwaardes en het landschap.

Wat willen wij gaan doen?

- De gemeenteraad moet het ideologische debat voeren: kleur laten zien.
- De regie over grote beslissingen over ons eiland, zoals woningbouw, weer terugkomt waar deze hoort: bij de gekozen gemeenteraad en daarmee bij de inwoners.
- Transparantie vanuit de gemeentepolitiek naar inwoners blijven bevorderen.
- Het dualisme tussen de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders wordt bewaakt en bevorderd. Dit is een taak van zowel de burgemeesters, wethouders als raadsleden.
- We werken samen met onze progressieve partners.

- De belangen van de Hoeksche Waard worden actief vertegenwoordigd én beschermd bij andere overheden.
- Een gekozen burgemeester.

Dienstverlening

De gemeente wil 100% dienstverlenend zijn. Vaak gaat dit goed. Toch kwam een recent Rekenkamerrapport met belangrijke aanbevelingen. Het college moet in gesprek gaan met de ambtelijke organisatie om dienstverlening te (blijven) verbeteren, bijvoorbeeld door cursussen. Servicepunten van de gemeente moeten bereikbaar zijn en mogen niet worden gesloten. Door meer servicepunten, bijvoorbeeld bij bibliotheken, winkels of andere sociale voorzieningen, kunnen zij ook een belangrijke rol spelen bij het leefbaar houden van de dorpen. Zo kunnen inwoners altijd ergens met hun klachten terecht. Dorpen hebben een dorpswethouder met spreekuur, dit is niet altijd bekend. Door dorpswethouders een grotere rol te laten spelen op allerlei momenten en bijeenkomsten, kan hier verandering in worden gebracht.

Wat willen wij gaan doen?

- Dienstverlening vanuit de gemeente verbeteren. Klachten worden transparant, snel en efficiënt opgelost.
- We maken voorzieningen van de gemeente toegankelijker, bijvoorbeeld via een loket in een dorpswinkel.

Participatie

GroenLinks wil ook dat inwoners mee kunnen doen met de besluitvorming van de gemeenteraad. Daarvoor is goede voorlichting nodig. Want je mening delen kan, dat weet niet iedereen. Zo kun je de gemeenteraad tijdens de vergadering vertellen hoe jij over een onderwerp denkt. Wij willen dat dit meer wordt gestimuleerd, vooral onder jongeren die nu te weinig worden gehoord. Dit kan op locatie of online via het beeldscherm. GroenLinks wil dat de raadsvergaderingen daarbij niet alleen in Oud-Beijerland plaatsvinden, maar afwisselend per dorp. Zo wordt de politiek voor iedereen toegankelijker.

Ieder dorp heeft nu een dorpswethouder en een gemeentelijke zogenoemde ideeënmakelaar waar een gesprek mee kan worden gevoerd. Dat is een minimale vorm van bestuurlijke betrokkenheid. Want wie controleert of de toezeggingen die in een persoonlijk gesprek worden gedaan ook worden uitgevoerd, wie houden direct vanuit de buurt zelf bij waar behoefte aan is, wie polsen degenen die minder mondig zijn of niet snel zelf contact met de gemeente opnemen? GroenLinks wil daarom onderzoek naar de mogelijkheden van meer directe betrokkenheid en inbreng van inwoners. Te denken valt bijvoorbeeld aan een eeuwenoude beproefde vorm van doe-democratie in ons land: dorpsraden. Een door dorpsbewoners gekozen dorpsraad waar je vanaf je 16e jaar lid van kan zijn. Waar inwoners meedenken over wat hun dorp of buurtschap nodig heeft, waar geld aan wordt uitgegeven in hun woonplaats en welke initiatieven van dorpsgenoten worden uitgevoerd. Zo kunnen de gemeenteraadsleden op efficiënte wijze gebruikmaken van de kennis en ervaring uit de dorpen en buurtschappen zelf. Zo kunnen dagelijkse ervaringen, initiatieven en problemen uit het dorp of buurtschap sneller worden opgepakt. En de gemeenteraad, wethouders en burgemeester worden via de dorpsraad meer en directer betrokken bij wat er leeft. Ook participatie bij nieuwe ontwikkelingen, zoals bouw van windturbines of een nieuwe wijk, wordt hierdoor directer en eerlijker. Als vertegenwoordiger van de dorpsbewoners kan de dorpsraad de krachten bundelen, waardoor hun belangen minder snel over het hoofd worden gezien door de gemeente. Hierdoor kan de gemeente maatwerk bieden voor alle inwoners en tegelijkertijd het algemeen belang van de Hoeksche Waard dienen. Belangrijk is dan wel dat de gemeente echt luistert naar de beslissingen en visies van de dorpsraden en dat de verhouding tussen en verantwoordelijkheden van de gemeenteraad en dorpsraden duidelijk blijft.

Wat willen wij gaan doen?

- GroenLinks wil onderzoek naar de mogelijkheden van meer directe betrokkenheid en inbreng van inwoners, zoals dorpsraden waar jongeren vanaf 16 lid van kunnen zijn of dorpsakkoorden. Hierbij worden ervaringen uit andere gemeenten

meegenomen om ervoor te zorgen dat verwachtingen over inbreng van inwoners waar worden gemaakt.

- De gemeente moet luisteren en aansluiten bij de behoefte van inwoners. Meer bekendheid geven aan de mogelijkheid van inspreken bij raadsvergaderingen, dit ook om jongeren meer bij de politiek te betrekken. De gemeenteraad vergadert op verschillende locaties en wordt zo makkelijker te bereiken. Burgers worden goed begeleid bij het inspreken in de gemeenteraad.
- Dorpswethouders zijn zichtbaar en goed aanspreekbaar, bijvoorbeeld tijdens spreekuren, bijeenkomsten of evenementen.
- We onderzoeken de invoering van vormen van burgerparticipatie zoals democratisch gekozen dorpsraden waar jongeren vanaf 16 jaar lid van kunnen worden.

Financiën

Onze gemeente moet een stevige en gezonde financiële basis hebben. Op dit moment is deze goed en dat willen we zo houden. Dat is niet makkelijk. Zeker niet tijdens de coronapandemie. En zeker niet omdat het Rijk steeds meer taken bij de gemeente neerlegt. Vaak met minder geld dan dat hiervoor nodig is. Dat is te zien bij de jeugdzorg, die nu de verantwoordelijkheid van de gemeente is. We moeten ons daarom aansluiten bij gemeentes die meer geld van het Rijk vragen. Dit omdat de kwaliteit van bijvoorbeeld jeugdzorg niet achteruit mag gaan. Ook bij de energietransitie dienen we meer geld vanuit Den Haag te krijgen. Want de verwachtingen zijn hoog, maar de bijdragen te laag.

Waar we nu al voor kunnen zorgen, is als gemeente duurzaam investeren. Niet het belastinggeld van onze burgers over de balk smijten. Zoals aan een marketingcampagne van bijna anderhalf miljoen euro om ons eiland aan de buitenwereld te verkopen. Dat is naar het idee van GroenLinks, zoals we hier zeggen: veel te veel. Want waarom de Hoeksche Waard met dure reclames in de Randstad als wooneiland promoten? Genoeg woningzoekenden weten onze gemeente zelf al te vinden. Liever zouden wij het geld voor de marketingcampagne aan groen en sociaal beleid willen besteden. De Enecogelden (het geld wat beschikbaar kwam door de verkoop van de aandelen van de gemeente in Eneco) worden in een investeringsfonds gestopt om te gebruiken bij duurzame projecten.

De gemeentelijke inkoop kan daarnaast ook sterker worden aangegrepen om het gevoerde beleid kracht bij te zetten. Als je als gemeente 'Koop lokaal' uitdraagt, moet je dat zelf ook doen. Ook qua voeding kan de gemeente het goede voorbeeld geven, door enkel lokaal en biologisch in te kopen. Het wagenpark kan duurzamer. En bij de groenvoorziening kan gewerkt worden met inheemse en biologisch gekweekte planten. Maar denk ook aan het samenwerken met sociale bedrijven als Brownies&downieS of Boezem & Co.

In het kader van duurzame investeringen en keuzes kunnen we lessen trekken van de coronacrisis. Deze vraagt veel van de samenleving en veroorzaakt(e) veel persoonlijk en financieel leed. GroenLinks vindt dat de gemeente inwoners hierbij ruimhartig dient te steunen, maar ook flexibel binnen de eigen begroting om nieuw perspectief te bieden. GroenLinks staat voor een gemeente als vangnet en verbinder in tijden van nood. Een veerkrachtige gemeente die hoop geeft en horizon biedt. Toch zien we ook dat thuiswerken voor sommigen juist een uitkomst kan zijn, en hebben we het belang van lokaal kopen herontdekt. Dit soort inzichten moeten we de komende jaren koesteren.

Wat willen wij gaan doen?

- We bundelen onze krachten met andere gemeentes voor meer financiering vanuit het Rijk voor belangrijke terreinen als jeugdzorg en de energietransitie.
- We doen duurzame en sociale investeringen voor onze inwoners, in plaats van investeringen in 'gebiedsmarketing'.
- De gemeente grijpt haar inkopen aan om groene, sociale en duurzame keuzes te doen.
- We trekken lessen uit de coronacrisis waar het gaat om duurzame investeringen en keuzes, zoals het gemakkelijk maken van thuiswerken en lokaal kopen.
- De gemeente is ruimhartig als het om financiële ondersteuning gaat van inwoners die niet of te weinig gecompenseerd worden door het Rijk bij de gevolgen van de coronacrisis. Ook biedt zij uitzicht voor alle bewoners door proactief, creatief en flexibel een vangnet in deze tijden van nood te zijn.

Colofon

Programmacommissie

Kjell Noordzij
Tania Heimans
Thom Raaijen
Vincent Rietvelt

Technische realisatie

Kjell Noordzij (vormgeving)

Eindredactie

Tania Heimans

Uitgave

GroenLinks Hoeksche Waard

Contact

E-mail hoeschewaard@groenlinks.nl

Facebook www.facebook.com/GroenLinksHoekscheWaard

Twitter www.twitter.com/GroenLinksHW

Website www.hoeschewaard.groenlinks.nl